

Драчук А.О., канд. вет. наук, доцент
Чепига М.П., доктор філософії, професор ©
*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Ми усвідомлюємо, що невід'ємною частиною наукового світогляду студента є розумове виховання.

Важливий елемент світогляду – теоретичне мислення, здатність аналізувати, синтезувати, порівнювати, робити висновки. Це дає змогу твердо осмислювати знання, розширювати світогляд.

Великі можливості формування наукового світогляду і розумового виховання закладів наявні в навчальному процесі.

Викладач може успішно формувати світогляд студентів лише за умови, що він добре знає не лише свій предмет, а й суміжні навчальні дисципліни, здійснює в процесі навчання міжпредметні зв'язки, формуючи фахівця – інтелектуала. Це дає можливість виробляти фаховий спосіб мислення. Це робота всього колективу.

Поза будь-яким сумнівом, у процесі розумового виховання студент повинен навчитись мислити. Він повинен бути певний, що справиться зі всіма життєвими труднощами і фаховими завданнями, так як уміє правильно мислити і вирішувати проблемні ситуації.

Тут вихователям, а також всім викладачам необхідно згадати й опиратись в роботі на такі види мислення:

- діалектичне – вміння бачити в явищі суперечності, тенденції розвитку, зародження;
- логічне – встановлення узагальнених зв'язків між новими знаннями і раніше засвоєним матеріалом, приведення їх у певну систему;
- абстрактне – абстрагування від неістотних другорядних ознак, відділення загальних та істотних і, на цій основі, формування абстрактних понять;
- узагальнююче – знаходження загальних принципів і способів дій, що поширюються на певну низку явищ;
- категоричне – вміння об'єднувати поняття в класи і групи на підставі певних історичних ознак подібності;
- теоретичне – здатність до засвоєння знань високого рівня узагальнення, розуміння наукових засад і принципів розвитку тих чи інших галузей знань, виявлення залежності та закономірності існуючих між явищами зв'язків;
- індуктивне – рух думки від окремого до загального, від фактів до узагальнень, висновків;
- дедуктивне – рух думки від загального до окремого;
- алгоритмічне – неухильне дотримання інструкції, яка вказує строгу послідовність дій, що забезпечує отримання результату;

- отримання результату;
- технічне – розуміння наукових засад і загальних принципів виробничих процесів;
- репродуктивне – актуалізація засвоєння знань для розв'язування завдань відомого типу або виконання дій у знайомих умовах;
- продуктивне – самостійне вирішення людиною нових завдань на основі набутих знань, а також із використанням нових даних, способів і засобів, необхідних для їх вирішення;
- системне – здатність виявляти зв'язки між науками, розуміти загальнонаукові закони, покладені в основі їх розвитку, мати загальні уявлення про закономірності розвитку природи і суспільства.

Намагаємось переконувати студентів опанувати всі ці способи мислення. Оволодіти ними можна лише за умови засвоєння таких розумових операцій, як аналіз, синтез, порівняння, класифікація.

Особлива роль у розумовому вихованні належить формуванню інтелектуальних умінь. Цьому сприяє робота з різними типами завдань:

- дослідницькими (спостереження, дослідництво, підготовка експерименту, пошуки відповіді в науковій літературі, екскурсії та експедиції з метою збирання матеріалу та ін.);
- порівняльними (від простіших до порівнянь, що виявляють подібність або відмінність понять, складових явищ);
- на впорядкування розумових дій, використання алгоритмів або самостійне їх складання;
- пов'язані з аналізом і узагальненням ознак для використання явищ в певний клас чи вид.

Успіх навчальної діяльності студентів, їх розумовий розвиток значною мірою залежить від рівня сформованості у них таких навчальних умінь:

- уміння читати;
- уміння слухати;
- уміння усно формувати і викладати свої думки;
- уміння писати;
- уміння працювати з книжкою;
- уміння культури розумової праці.

До цих умінь відноситься, зокрема, вміння дотримуватися раціонального режиму розумової праці, виконувати навчальні завдання акуратно, утримувати в належному порядку своє робоче місце. Студент повинен уміти чергувати розумову працю з відпочинком або з іншими видами діяльності. Культура розумової праці передбачає знання студентом правил розумової праці та вміння дотримуватись їх у своїй навчальній діяльності; знання важливості поступового входження в роботу, її ритмічність, регулярність у чергуванні праці й відпочинку, робота зі складним і легким матеріалом та ін. Виходячи із загальних правил, кожен студент розробляє власний стиль навчальної діяльності.

Для стимуляції розумової діяльності можна використовувати класичну музику і працювати в атмосфері ароматів.

Шлях до успіху в майбутній фаховій діяльності полягає в правильному розумовому вихованні, зміст якого в тому, щоби все мислення було позитивним, налаштованим на успіх, на подяку оточуючим людям тощо.

Переконаємо студентів у тому, що емоційно негативне мислення реструктуризує воду в нашому організмі і, в першу чергу, в головному мозку, печінці, нирках, серці. Це шкодить як фізичному, так і розумовому здоров'ю, здатності до розмірковування, прийнятті науково - обгрунтованого рішення.

Тому ті студенти, які мають негативне мислення, а ще й емоційно висловлюють його вголос шкодять в першу чергу собі, а вже тоді тим, на кого направлені негативні думки (доведе при заморожуванні води).

Перш за все треба навести порядок у своєму внутрішньому світі. Адже в ньому є все для щастя і успіху: нагромаджений за життя досвід, одержані у ВНЗ знання, цінні ідеї.

Тому вироблені звички мислення, його позитивність є запорукою якісного навчання, основою вироблення фахового способу мислення і щасливого успішного життя.

Література

1. Адлер Г. Техника развития интеллекта.-СП б: Питер, 2001.-192 с.
2. Барко В.І., Шаповалов О.В., Панок В.Г. Психологічна діагностика здібностей особистості до навчання у вузі // Практична психологія та соціальна робота. 1998. -№9.-С.27-30.
3. Бьюзен Т. Максимально используй свой разум.-Мн.: ООО "Попури", 2000.-192 с.
4. Вишневський О. Сучасне українське виховання.-Л.-1996.-238 с.
5. Воронкина С.И. Особенности понимания личности студента преподавателями различных специальностей // Вопросы психологии межличностного познания и общения. -Краснодар, 1985.-С. 30-38.
6. Гершунский Б.С. Образование в третьем тысячелетии: гармония знания и веры // Педагогика.- 1998.-№2.-С. 49-57.
7. Дяченко Т.М., Драч І.І., Подушко А.О. Використання нових технологій навчання як елемент стратегії освіти // Нові технології навчання.-К., 2000. Вип. 25.-С. 162-165.
8. Зязюн І.А. Педагогіка добра: ідеали і реалії. К.: МАУП, 2000.- 312 с.
9. Кардаш С. Изменные состояния сознания. Донецк. "Сталкер", 1998.-416 с.
10. Клочков В.П., Завьялова В.С. Влияние микроклимата студенческой группы на формирование духовного мира личности студента // Методологические проблемы исследования духовного мира личности.-Красноярск: Изд-во КГУ, 1983.- С. 98-105.
11. Лузан П.Г. Гуманістичні тенденції вдосконалення навчання студентів // Нові технології навчання (Науково-методичний збірник). -Київ: 2000.-Вип. 25.-С. 67-72.
12. Сологуб А.І. Концепція креативної освіти у природничо-науковому ліцеї // Рідна школа.- 2000.-№12.-С. 9-19.
13. Чепига М.П., Чепига С.М. Стимуляція здоров'я та інтелекту.-К.: Знання, 2006.-347 с.

Стаття надійшла до редакції 1.09.2010